

Motion till riksdagen 2010/11:C311

av Irene Oskarsson (KD)

Levande landsbygd

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	3
3	Äganderätten är grunden för ekonomisk utveckling	6
3.1	Lättare att köpa och sälja fast egendom	6
3.2	Rättvisa vid expropriation	7
3.3	Stärk äganderätten vid mineralutvinning	7
3.4	Allemansrätten	8
4	Ett livskraftigt näringsliv på landsbygden	8
4.1	Förbättra företagsklimatet	8
4.2	Minska regelkrånglet	8
4.3	Underlätta kapitalförsörjningen	9
4.4	Tryggheten för företagare	10
4.5	Hushållstjänster	10
4.6	Ökade möjligheter för kvinnligt företagande	10
4.7	Entreprenörskap i skolan	11
4.8	Sänkt arbetsgivaravgift	11
4.9	Jordbruket – modernäringen	11
4.10	Skogsnäringen	13
4.11	Energinäringen	13
4.12	Besöksnäringen	14
4.13	Hästnäringen	14
4.14	Långsiktig planering av markanvändningen	15
4.15	Gör landsbygden mer attraktiv för akademiker	15
5	God tillgång till service	16
5.1	Posten	16
5.2	E-förvaltning	17
5.3	Samverkan mellan lokalsamhällets aktörer	17
5.4	Förbättra förutsättningarna för lanthandlarna	18
5.5	Fler apotek på landsbygden	18
5.6	Underlätta för barnfamiljer	18
5.7	Förbättra tillgången till skolor	19

Fel! Okänt namn på

6	Myndigheternas roll	19
7	Lokalt självbestämmande	20
7.1	Inför en landsbygdskonsekvensbedömning	20
7.2	Lokal förvaltning	20
7.3	Revidera kommunallagen för ökad samverkan	21
7.4	Ökad flexibilitet i EU:s strukturfonder	21
7.5	Delade vinster	21
7.6	Det statliga stödet till Folkrorelserådet	21
7.7	Utveckla den ideella sektorn	21
7.8	Ett rörligt liv	22
8	Den lokala kulturen och kulturarvet	22
8.1	Skogens kulturlämningar	22
8.2	Kulturen närmar sig medborgarna	23
8.3	Stärk amatörkulturen	23
8.4	Biblioteken	23
8.5	Bevara kulturbyggnader	24
8.6	De allmänna samlingslokalernas betydelse	24

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fastighetsägarna ska ges möjlighet att fritt sälja mark och bilda nya fastigheter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den enskilde som fått ingrepp i sin äganderätt ska få del i vinsten när expropriation sker för att tillmötesgå privata företags vinstintressen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att markägarens rättigheter ska stärkas i samband med prospektering och utvinning av mineraler.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en tidsgräns bör införas för hur lång tid det får ta från att någon ansöker om koncession till dess att mineralutvinning får påbörjas.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av tydligare regler för att förhindra missbruk av allemansrätten.²
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att fortsätta arbetet med att minska regelkrånglet för mindre företag.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka möjligheterna till kvinnligt företagande på landsbygden.¹
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att säkerställa en långsiktig finansiering av snökoterlederna.³
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillgängligheten med kollektivtrafik till viktiga turistmål bör förbättras.³
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att långsiktiga planer för strategisk markanvändning bör skapas så att olika typer av verksamheter kan samexistera.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att skriva ned studieskulderna för personer som flyttar till stödområde A.⁴
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att postlagstiftningen ska förtydligas så att det inte blir möjligt att i praktiken ha olika priser eller villkor för boende i stad respektive på landsbygd.³
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att medborgarnas servicekrav, inte företagsekonomiska lönsamhetskrav, måste vara vägledande för den rikstäckande postservicen.³

Fel! Okänt namn på

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det offentliga väl definierar sitt åtagande vad gäller välfärd, service och skydd.¹
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att förbättra förutsättningarna för lant-handlarna.⁵
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillämpningen av de dispensmöjligheter som finns när det gäller att starta en friskola med lägre elevantal i gles-bygdsområden bör vara generösa så länge som bibehållen kvalitet kan garanteras.⁴
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunerna bör ges ökade möjligheter att skapa flexibla lösningar för att uppfylla skolplikten.⁴
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att förtydliga kraven på samarbete mellan länsstyrelserna och övriga statliga myndigheter.⁶
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att de viktigaste statliga myndigheterna, främst polisen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, finns i varje kommun.⁶
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att samordna offentlig service i lokala servicecenter.⁶
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Posten bör få i uppdrag att tillhandahålla mobila servicepunkter till dem som bor utefter lantbrevbärlinjer.³
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att pröva krav på landsbygdkonsekvensbedömning i Sverige.¹
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla lokal förvaltning på olika håll i landet.²
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunernas möjligheter att samverka med varandra ska utökas.⁶
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra stöden som ges genom EU:s strukturfonder mer schabloniserade.¹
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla instrument för att lokalsamhället ska kunna dela på vinsterna från olika verksamheter som etableras i området.¹
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att vara folkbokförd i mer än en kommun.⁷

Fel! Okänt namn på

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att säkra tillgången på bokbussar och bokbilar samt möjligheten till fjärrlån.⁸
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka inom EU för att öka möjligheterna att bevara kulturbyggnader.⁸

¹ Yrkandena 3, 4, 6, 7, 14, 22, 25 och 26 hänvisade till NU.

² Yrkandena 5 och 23 hänvisade till MJU.

³ Yrkandena 8, 9, 12, 13 och 21 hänvisade till TU.

⁴ Yrkandena 11, 16 och 17 hänvisade till UbU.

⁵ Yrkande 15 hänvisat till FiU.

⁶ Yrkandena 18–20 och 24 hänvisade till KU.

⁷ Yrkande 27 hänvisat till SkU.

Fel! Okänt namn på

⁸ Yrkandena 28 och 29 hänvisade till KrU.

3 Äganderätten är grunden för ekonomisk utveckling

För att leva som en förnuftig, fri och social varelse behöver människan kunna förfoga över egendom som möjliggör ett ordnat, tryggt och värdigt liv för henne själv och hennes närstående. Människan har rätt till sitt arbetes frukter och arvsrätt till frukterna av hennes föräldrars arbete och förvaltande. Äganderätten måste erkännas som en fundamental princip som måste beaktas vid alla politiska beslut. I jämförelse med andra västeuropeiska länder har Sverige ett sämre lagligt skydd för äganderätten.

Förvaltarekapstanken är en av hörnstenarna i den kristdemokratiska ideologin. Äganderätt och förvaltarekap är två beståndsdelar som bär upp samhället och utgör kompletterande delar i en helhet. Allt ägande medför en moralisk skyldighet att förvalta och bruka det ägda på ett sätt som är förenligt med det gemensamma bästa. Ett spritt ägande innebär att människor inte är totalt beroende av privata kapitalägare, av bankerna eller av staten. De står ekonomiskt på fri grund. Detta är avgörande inte bara för människans ekonomiska frihet och relativa oberoende, utan också för hennes politiska frihet. Ju fler medborgare som är ekonomiskt fria, desto friare blir de i utövandet av sina politiska rättigheter. Denna ägandets dimension av frihet och oberoende kommer till starkast uttryck i det enskilda ägandet av fastigheter, jord, skog och realkapital. Ett utbrett och väl spritt ägande av jord och skog är därför inte bara ett kvitto på respekt för vars och ens rätt till egendom. Det utgör också den optimala grunden för ett i genuin mening fritt samhälle. Att stödja enskilt ägande av jord och skog ligger därför i hela samhällets intresse. Staten har därmed inte bara en skyldighet att skydda det privata ägandet. Staten bör även stödja spridandet av ett konkret enskilt ägande till så många som möjligt.

3.1 Lättare att köpa och sälja fast egendom

Alliansregeringen har avskaffat förköpslagen, som gav kommunen förtur vid marköverlåtelser. Lagen innebar orimliga administrativa kostnader samtidigt som den försvårat försäljningar av mark mellan olika ägare.

Ett fungerande ägande är beroende av en effektiv kapitalmarknad med låga ränte- och transaktionskostnader. Även kostnaden för fastighetsbildning bör vara låg. Långt in på 1980-talet styrde staten med järnhand vem som kunde köpa en jordbruksfastighet och hur mycket man fick betala (prisprövning). I mitten av 1990-talet skedde en uppmjukning så att större fastigheter kunde bildas och att även mindre bitar jordbruks- och skogsmark kunde läggas till bostadsfastigheter. Likväl upplevs proceduren fortfarande som krånglig. Det behövs enklare regler för att även i praktiken genomföra en fri jorddelning. Fastigheter skall både kunna delas upp och läggas ihop utifrån olika markägares behov. Fastighetsägarna bör ges möjlighet att fritt sälja mark och bilda nya fastigheter. Detta skulle leda till att nytt kapital investeras i mindre skogs-

Fel! Okänt namn på

fastigheter och att nya aktörer söker sig till landsbygden. Genom marknads-mekanismerna kan därigenom fastigheter bildas som är ändamålsenliga och ekonomiskt bärkraftiga. Då det är frågan om att ändra markanvändningen, t.ex. för bebyggelse, behöver givetvis någon form av reglering finnas kvar i plan- och bygglagen, miljöbalken och angränsande lagstiftning.

3.2 Rättvisa vid expropriation

Alliansregeringen har tagit ett viktigt steg mot stärkt äganderätt genom de förändringar i expropriationslagen som genomförs från och med den 1 augusti 2010. Man höjer den ersättning som betalas vid expropriation och andra åtgärder där fastigheter tas i anspråk med tvång. Ersättningen ska i fortsättningen motsvara marknadsvärdet plus ett påslag på 25 procent. Detta är ett viktigt steg på vägen för att stärka äganderätten. Men mer återstår att göra. Det är lämpligt att den enskilde som fått ingrepp i sin äganderätt skall få del i vinsten när expropriation sker för att tillmötesgå privata företags vinstintressen. En markägare ska inte komma i en sämre sits efter en expropriation för kommersiella ändamål än vad denne skulle ha haft efter en frivillig uppgörelse.

Till skillnad från vad som gäller vid domstol är markägares möjligheter att biträdas av ombud vid lantmäteriförrättningar starkt beskurna. Detta ger resursstarka bolag ett övertag gentemot den enskilde markägaren. Det bör införas en rätt till rättshjälp för markägare vid lantmäteriförrättningar i samband med expropriation för kommersiella ändamål.

3.3 Stärk äganderätten vid mineralutvinning

Minerallagen tar för lite hänsyn till äganderätten. I Australien, som är en av världens största producenter av mineraler, krävs alltid fastighetsägarens tillstånd innan arbeten får påbörjas på privat mark. Exploatören måste först sluta avtal med markägaren om ersättning för intrång och skada eller lösa in marken.

Markägare bör ges rätt att yttra sig innan undersökningstillstånd beviljas. Idag är det myndigheten Bergsstaten som får avgöra ärenden om beviljande av undersökningstillstånd utan att någon annan sakägare än sökanden får tillfället att yttra sig. Vidare bör en arbetsplan upprättas i de fall fastighetsägare och sakägare kräver att en sådan upprättas. Det är orimligt att koncessionshavaren inte behöver betala någon avgift till fastighetsägaren. Den osäkerhet som fastighetsägaren försätts i bör ersättas i någon form.

Minerallagsutredningen (SOU 2000:89) föreslog att avgiften skall vara 1 procent av prisbasbeloppet per hektar de fem första åren och därefter 2 procent. Detta förslag är rimligt, bland annat eftersom fastighetens affektionsvärde kan påverkas.

Koncessionsinnehavaren bör också ersätta skada som föranleds av att en bearbetningskoncession beviljas. Oavsett den tid som förflutit efter det att bearbetningskoncession beviljats skall fastighetsägare kunna begära inlösen.

Det är ett problem att överklagandeprocesserna kan ta lång tid. Det behövs därför en tidsgräns för hur lång tid det får ta från att någon ansöker om koncession till dess att mineralutvinning får påbörjas.

3.4 Allemansrätten

Allemansrätten är av stor vikt för det rörliga friluftslivet och för människans känsla av samhörighet med naturen. I många fall missbrukas emellertid allemansrätten genom att träd fälls, sopor lämnas kvar och åverkan görs på natur eller odlingar. Detta är visserligen redan förbjudet, men svårt att beivra. Dessa övertramp sker ofta i samband med att någon utnyttjar annans mark för att bedriva kommersiell verksamhet, exempelvis vildmarksturism eller ridkurser. Det behövs ett tydligare regelverk för att förhindra sådant missbruk av allemansrätten. För att allmänheten ska ha rätt förståelse av allemansrätten är det viktigt att skolorna undervisar på ett tydligt sätt både om de rättigheter och om de skyldigheter som följer av allemansrätten.

4 Ett livskraftigt näringsliv på landsbygden

4.1 Förbättra företagsklimatet

Landsbygden har på många håll i Sverige särskilt goda förutsättningar för att skapa ett gott företagsklimat. Det sociala kapitalet och det höga förtroende mellan invånarna i närsamhället skapar en kultur där man litar på varandra och där man lätt kan få igång affärer. Samspelet mellan civilsamhället och företagandet skapar starka bygder. Sådana starka bygder är viktiga att bevara och utveckla för framtiden. När det gäller samverkan inom exempelvis omsorg behöver vi ge ökad betydelse åt föreningsliv och civilsamhälle. Därigenom kan det sociala kapitalet växa till även i nya geografiska områden.

4.2 Minska regelkrånglet

Vid valet 2006 satte Kristdemokraterna tillsammans med övriga allianspartier upp ett mål om att minska de administrativa kostnaderna för företagen med 25 procent till 2010. Alliansregeringen har jobbat hårt för att nå målet men det återstår fortfarande en bit tills vi når målet.

Regeringen har inrättat ett regelråd som granskar både nya och gamla regler. Rådet ställer frågorna: Behövs denna regel? Är den utformad på rätt sätt? Löser den det problem som den ska? Vilken kostnad innebär den för ett företag? Utifrån detta har man förenklat eller avskaffat ett antal olika regler som belastar företagarna. Bland annat kan nämnas möjligheten att redovisa moms kvartalsvis i stället för månadsvis, slopat krav på att anmäla lediga platser till Arbetsförmedlingen samt förbättrade möjligheter att göra avdrag för inventarier. Revisionsplikten för 250 000 småföretag har slopats.

Fel! Okänt namn på

De största minskningarna av regelkrånglet har skett inom jordbruksområdet. Där har regelförenklingarna inneburit en kostnadsminskning på totalt 3 miljarder kronor för jordbruksföretagen i Sverige. Landsbygdsdepartementet bör arbeta på samma sätt med övriga verksamheter i samverkan med övriga departement.

4.3 Underlätta kapitalförsörjningen

En viktig förutsättning för att skapa ytterligare arbetstillfällen bygger på tillgången till riskkapital. Bankernas benägenhet att låna ut pengar till landsbygdsföretag har minskat i takt med att befolkningsutvecklingen varit negativ. På landsbygden bedöms säkerheten för lån inte utifrån samma värderingsprinciper som i större samhällen. Det är viktigt att det finns kapitalförsörjning för alla olika typer av företagsamhet, även kooperativ och föreningsdrivna företag.

Alliansregeringen presenterade i mars 2010 en proposition, ”Företagsutveckling – statliga insatser för finansiering och rådgivning”, som innehåller förslag om riktlinjer för statens insatser för företagsfinansiering, information och rådgivning riktad till befintliga och blivande företagare. Riktlinjerna syftar till att öka effektiviteten i främjandesystemet inom dessa områden och renodla statens roll inom företagsfrämjandet. Utgångspunkten för statliga insatser för att främja företagsutveckling är att staten vill kompensera för brister i marknadens funktionssätt som kan hämma näringslivets utvecklingsmöjligheter och därmed konkurrenskraften. För att bättre möta de behov som finns av kvalificerade rådgivningstjänster läggs en större del av insatserna på mäklarfunktioner, t.ex. mentorskap och mötesplatser där rådgivning sker företagare till företagare. Statliga företagsfrämjande insatser ska mer regelbundet följas upp och utvärderas.

Lagen om förmånsrätt vid konkurs har reviderats för att underlätta för småföretagen på landsbygden att få lån till sin utveckling. Det är dock fortsatt viktigt att belysa situationen för de mindre näringsidkare som inte äger mark eller annat fast kapital som kan ställas som säkerhet för lån.

Enskilda individer bör ges möjlighet att skattebefriat spara på ett konto på upp till 100 000 kronor per år. Dessa pengar ska enbart användas till exempelvis köp av nyemitterade aktier i onoterade bolag, samt grundkapital till att starta ett eget företag. Reduktionen ska även gälla köp av aktier i egna och närståendes fämansföretag.

De fristående sparbankerna med lokalkännedom utgör en viktig kapitalkälla för landsbygdsföretagen. Nya sparbanker försöker hitta samverkan över nationsgränserna men stöter på problem. Det är viktigt att nationell särlagstiftning inte lägger hinder i vägen för ett gränsöverskridande ekonomiskt gräsrotsamarbete.

4.4 Tryggheten för företagare

Alliansregeringen arbetar med att förbättra tryggheten för företagare. Från och med den 1 juli 2010 infördes därför ett antal förändringar som ökar tryggheten. För att underlätta övergången från anställning till företagande infördes ett uppbyggnadsskede på två år i sjuk- och föräldraförsäkringen för egenföretagare. I dag finns inte reglerat i föreskrifter hur den sjukpenninggrundande inkomsten ska beräknas under ett uppbyggnadsskede utan Försäkringskassan gör en bedömning.

Tryggheten i arbetslöshetsförsäkringen stärks genom att den som startar ett företag under de första två åren efter start kan få arbetslöshetsersättning baserad på den inkomst som företagaren hade som anställd före starten. Reglerna för företagarnas föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning blir rättvis i förhållande till vad som gäller för anställda. Det blir enklare att göra uppehåll i näringsverksamheten och få arbetslöshetsersättning utan att verksamheten avvecklas. Inkomstgränsen för att bedriva näringsverksamhet som bisyssla till arbetslöshetsersättning tas bort. Arbetsgivaren får möjlighet att få ersättning från Försäkringskassan för sjuklönekostnader som överstiger två och en halv gånger den genomsnittliga sjuklönekostnaden som samtliga arbetsgivare har för sina anställda.

4.5 Hushållstjänster

Möjligheten att få skattereduktion för hushållstjänster, det så kallade RUT-avdraget, skapar försörjningsmöjligheter och breddar basen för befintliga företag. RUT-avdraget innebär att man kan få skattereduktion på halva arbetskostnaden för husarbeten men högst 50 000 kronor per år. När RUT-avdraget infördes 2007 var det en viktig framgång för Kristdemokraterna, som länge arbetat i motvind för att få igenom denna möjlighet till vidgad arbetsmarknad. Även ROT-avdraget är viktigt för arbetsmarknaden på landsbygden. Genom att utföra olika typer av tjänster kan den enskilde företagaren skaffa sig en bredare bas för sin verksamhet och därmed stärka sin ekonomi.

Den krets av tjänster som berättigar till skattereduktion bör vidgas. Detta skulle stimulera att fler tjänster går från svarta till vita och öka möjligheterna för dem som verkar på landsbygden att kombinera olika tjänster för att klara sin försörjning.

4.6 Ökade möjligheter för kvinnligt företagande

Regeringen lyfter i budgetpropositionen fram möjligheterna till kvinnligt företagande. Goda möjligheter till kvinnligt företagande på landsbygden är idag viktigare än någonsin om vi ska ha en levande landsbygd där alla kan försörja sig och leva. Dessa möjligheter bör stärkas.

Genom att lägga ut mer arbete inom vård och omsorg på entreprenad ökar möjligheterna för företagande i glesbygden. Framför allt gäller detta kvinnors möjligheter att starta vårdföretag. Även det sociala företagandet, där samver-

Fel! Okänt namn på

kan sker mellan privat och ideell sektor och offentlig verksamhet, har stor framtida utvecklingspotential. Införandet av lagen om valfrihetssystem (LOV) innebär ökade möjligheter inte minst för kvinnor att starta och driva företag.

4.7 Entreprenörskap i skolan

Skolan ska ge insikt i och kunskap om föreningsliv och entreprenörskap. Genom Kristdemokraternas medverkan i regeringen har entreprenörskap integrerats i skolans undervisning. För elever som saknar kontakt med företagare i sin släkt eller omedelbara närhet kan det kännas avlägset att tänka sig att bli egen företagare. Därför är skolans roll så viktig.

4.8 Sänkt arbetsgivaravgift

Alliansregeringen har sänkt arbetsgivaravgifterna generellt med en procentenhet och halverat den för ungdomar under 25 år under denna mandatperiod. Ytterligare steg bör tas. Någon form av sänkning bör genomföras för att gynna småföretagande och nyanställningar. Det skulle öka möjligheterna för bonden att anställa den som ska ta över gården, för den som gör egen ost att anställa en medhjälpare och så vidare.

4.9 Jordbruket – moderneringen

Ett levande jordbruk håller landskapet öppet. Nästan alla svenskar anser att det skulle vara en stor förlust om jordbrukslandskapet växte igen. Det öppna landskapet har också stor betydelse för turistnäringen och annat företagande på landsbygden. Ett inhemskt svenskt jordbruk innebär en försäkring om att livsmedelsförsörjningen skall kunna fungera i hela landet även om Sverige blir avskuret från omvärlden. Därför måste en rimlig kapacitet för jordbruksproduktion upprätthållas inom landet.

Det svenska jordbruket har också en viktig roll i den globala livsmedelsförsörjningen. Världsbefolkningen ökar i antal, och beräknas uppgå till 9 miljarder vid seklets mitt. Ändrade matvanor med mer kött medför en ökad efterfrågan på jordbruksmark för foder. Världens bönder måste nästan fördubbla sin produktion av mat, foder och fiber till 2050 för att möta en växande efterfrågan. I takt med den befarade klimatförändringen kan vi förvänta oss att jordbruket i de tempererade länderna kommer att spela en större roll för livsmedelsproduktionen.

Kristdemokraterna är pådrivande för att lyfta av den ”ryggsäck” med skatter och pålagor som innebär en konkurrensnackdel för de svenska bönderna i förhållande till sina kollegor inom EU. Alliansregeringen har avskaffat skatten på handelsgödsel fr.om. 1 januari 2010. Uppburen skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel återförs till jordbruksnäringen t.o.m. 2011. Medlen används liksom tidigare till i första hand tillämpad forskning, utvecklings-

verksamhet och rådgivning för ändamål som främjar en hållbar utveckling av svenskt jordbruk.

Tack vare maktskiftet 2006 utbetalas EU:s gårdsstöd under rätt kalenderår. Tidigare S-regeringar tog sig friheten att låna de svenska böndernas pengar för att trixa med redovisningen av statsbudgeten. Det bör fastställas att 1 december ska vara deadline för när gårdsstödet skall betalas ut till de svenska lantbrukarna. Alliansregeringen har initierat en långsiktig satsning på miljöanpassat jordbruk där det ekologiska jordbruket har en viktig roll. Istället för kortsiktiga stöd vill vi initiera en långsiktig satsning på miljöanpassat jordbruk där konventionellt jordbruk och ekologiskt jordbruk kan samexistera inom samma företag. Både det ekologiska och det konventionella jordbruket behövs i Sverige.

Jordbruket har ett ansvar att långsiktigt förvalta odlingsmark, vatten, flora och fauna så att dessa inte utarmas av ensidiga produktionsmetoder. Viktiga näringsämnen som kväve och fosfor ska vara i balans för att minimera läckage till vattendrag och den känsliga Östersjön. Genom främst frivilliga vattenvårdsinsatser kan jordbruket medverka till att uppnå målen i EU:s vattendirektiv. Att bevara den biologiska mångfalden är väsentligt, och här kan det konventionella jordbruket lära av det ekologiska. Jordbrukets främsta roll kommer alltid att vara att producera livsmedel som efterfrågas av konsumenterna.

Ekologiskt jordbruk medför oftast en mindre belastning på miljön vad gäller växtnäringsämnen. Den ekologiska modellen för jordbruk har en rad andra fördelar, exempelvis ökad biodiversitet i jordbrukssystemet, och underlättar därmed för möjligheterna att nå målen i EU:s vattendirektiv. Den kunskap som uppstår inom det ekologiska jordbruket kan användas för att öka hållbarheten också inom det konventionella jordbruket. För att stimulera till ekologiskt jordbruk såväl som konventionellt krävs ett förenklat regelsystem och en ökad satsning på forskning och utveckling.

EU:s landsbygdsprogram har nu ett klart fokus på de gröna näringarna, något som Kristdemokraterna sedan tidigare krävt. Naturvårdens värde för näringslivet skall lyftas fram genom att resurser ur landsbygdsprogrammet används för att också marknadsföra dessa värden som en tillgång för besöksnäringen. Behovet av stöd till mindre gynnade områden är fortfarande mycket stort. Investeringsstödet andel av landsbygdsutvecklingsprogrammet bör ökas. Det är särskilt viktigt att värna om småskaliga jordbruk i glesbygden och fjälljordbruket. Stöd till småskalighet bör därför särskilt beaktas inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet liksom i anslutning till det särskilda stödet för Norrlandsjordbruket. Jordbrukets ekonomibyggnader bör även fortsättningsvis vara befriade från krav på bygglov.

Kristdemokraterna anser att EU även fortsättningsvis skall ha en gemensam jordbrukspolitik. Den gemensamma jordbrukspolitiken behövs för att detta stöd skall vara likvärdigt över hela unionen och inte leda till att orimliga skillnader uppstår i förutsättningarna mellan de olika medlemsländerna. Starka miljö- och djurhållningskrav, som innebär ökade produktionskostnader, måste få leda till högre priser eller ekonomisk kompensation. De miljö- och landskapsvårdande inslagen, som är en ”kollektiv nytthet”, måste också

Fel! Okänt namn på

betalas av alla. Som konsumenter måste vi betala detta antingen via skattsedeln eller i butiken. Den europeiska jordbrukspolitiken bör reformeras i riktning mot ökad kund- och marknadsanpassning i ett tempo som biologiska och ekonomiska förutsättningar tål, med bibehållna krav på god miljö och livsmedelskvalitet.

4.10 Skogsnäringen

Kristdemokraterna har inom regeringsarbetet gjort det möjligt att avsätta ersättningen för naturvårdsavtal och reservatsbildning till en periodiseringsfond, samt skapat möjlighet för att skattefritt överföra behållningen på skogskonto och skogsskadekonto mellan generationer.

I samband med att alliansregeringen uppfyller målet om att skydda 400 000 hektar värdefull skogsmark, kommer ersättningsmark att fördelas från Sveaskog till ett antal berörda markägare för att de ska kunna bedriva skogsbruk också i fortsättningen. Sveaskog är statens skogsbolag och det är därför lämpligt att använda en del av bolagets markinnehav för detta ändamål. Samtidigt har alliansregeringen beslutat att Sveaskog ska fokusera sin verksamhet på skogsbruk utan egna stora intressen som slutanvändare av skogsråvara. Detta skapar en sundare marknadssituation för skogsföretagen.

Skogsägarnas vilja att bidra till utveckling och bevarande av naturvärden ska erkännas och uppmuntras. Därför har regeringen uppdragit åt berörda myndigheter att ta fram nya former och riktlinjer för tillämpning av naturvårdsavtal. De nya riktlinjerna innebär bland annat att ersättningen till markägarna höjs med 25 procent. Avtalstiderna ska också bli mer flexibla och i princip bestämmas av markägaren. Förhoppningsvis kan vi med dessa åtgärder komma bort ifrån den överhetsattityd som den tidigare S-regeringen och dess myndigheter ofta har haft mot skogsägare i samband med naturvårdsrenden.

4.11 Energinäringen

Samtidigt som landsbygden är särskilt känslig för drivmedelspriserna har landsbygden stor betydelse för framtidens drivmedelsförsörjning. Odling och förädling av biobränslen från åkern och skogen är en framtidsbransch som innebär arbetstillfällen på landsbygden. Biogas, etanol och rapsolja är allt vanligare bränslen för svenska fordon och arbetsmaskiner. Redan idag står bioenergin för över 120 TWh per år, vilket motsvarar en fjärdedel av Sveriges energianvändning. Potentialen bedöms vara nästan dubbelt så stor och bioenergins andel växer med 2–4 TWh varje år. En ökad inhemsk produktion av förnybara bränslen innebär en möjlighet till nya verksamheter och arbetstillfällen på landsbygden. För att dessa nämnda lovvärda svenska initiativ skall lyckas behövs det en målmedveten och genomtänkt politisk strategi. De bästa förutsättningarna för en dynamisk utveckling får vi om politikerna sätter långsiktiga och teknikneutrala spelregler.

Genom forskning och utveckling kan nya marknader öppnas för jordbruket inom en miljövänlig energisektor i god samverkan med livsmedelsproduktionen. Ökat fokus ska inriktas mot forskning och utveckling av miljövänliga bränslen.

4.12 Besöksnäringen

Alliansregeringen har förstärkt resurserna för bolaget Visit Sweden AB för att marknadsföra Sverige som rese- och turistland. Regeringen gör dessutom en satsning för att främja turistnäringen inom ramen för Landsbygdsprogrammet. Regeringen har också beslutat att satsa 190 miljoner kronor under fyra år på att lansera Sverige som det nya matlandet. Kristdemokraternas förslag om att sänka momsens på liftkort från 12 till 6 procent har genomförts. Vidare har alliansregeringen bestämt att det ska bli en större flexibilitet vad gäller exempelvis företagsnamn på vägskyltar. Regeringen har också i budgetpropositionen uttalat som en reformambition att sänka restaurangmomsen.

Regeringen har öppnat för möjligheten att bilda fiskevårdsområden även i vissa kustområden. Detta är ett sätt att stärka fisketurismen. Fisketurism utgör ett relativt nytt turistområde där det finns möjligheter till företagande. Det är angeläget att möjligheterna till entreprenörskap inom fisketurism förbättras. Det är viktigt med en balanserad utveckling där turismen kan utvecklas som ett komplement till de bofastas fiske.

Snöskoteråkning har under de senaste decennierna blivit allt mer populär. Antalet fordon uppgick år 2007 till cirka 260 000. Många skoterföreningar och ledbolag har knappa resurser för att klara av underhåll och preparering av leder. Man kan se att det finns ett behov av en långsiktig finansiering för att snöskoterleder ska kunna upprättas och underhållas.

Reglerna på arbetsmarknaden behöver anpassas till de särskilda krav som finns inom besöksnäringen. God turistservice kräver bemanning i princip dygnet runt. Turistnäringen är också i hög grad säsongbetonad, varför särskilda anställningsregler kan krävas.

Tillgängligheten med kollektivtrafik bör förbättras till viktiga turistmål, inte minst järnvägstrafik till våra viktigaste alpina resmål.

4.13 Hästnäringen

Hästnäringen är en av de viktigaste framtidsnäringarna på landsbygden. Sedan maktskiftet 2006 har reglerna för hästtransporter och veterinärmedverkan vid ryttartävlingar förenklats, vilket är en fråga som Kristdemokraterna har drivit.

Ridning är inte en skattefri motionsförmån, vilket de flesta andra idrotter är. Några få idrotter är undantagna och skattepliktiga om arbetsgivaren bekostar utövandet. Till dessa hör ridsporten. Det är anmärkningsvärt att ridsporten, som är en av våra största folksporter, inte ska kunna utövas och värderas på lika villkor som andra motionsformer. Därför bör även ridsporten vara avdragsgill när den bedrivs i motionssyfte och är en friskvårdsförmån som be-

Fel! Okänt namn på

kostas av arbetsgivaren. En annan fråga som vi vill lyfta fram är att föreningsdrivna ridskolor bör vara befriade från moms, i likhet med övrig ideell fritidsverksamhet.

För att slå vakt om den svenska halvblodsaveln borde ett stöd utgå i form av uppfödarpremier. En möjlig väg att finansiera uppfödarpremierna är de svenska EU-medlen eller via de medel som svenskt hästspel genererar. Möjligheterna för finansiering av uppfödarpremier bör undersökas. Det behövs satsningar på den hippologiska högskoleutbildningen, hovslagarutbildningen och utbildningen av ridinstruktörer inom unghästutbildningen om vi skall kunna dra full nytta av hästnäringens expansion.

4.14 Långsiktig planering av markanvändningen

För att olika näringsgrenar skall kunna samexistera är det nödvändigt att de inte inkräktar negativt på varandras verksamheter. Exempelvis är det svårt att kombinera flygturism i fjällen med turister som vill ha tystnad. I finska Lappland har man lyckats skapa ett helhetstänkande och en balans mellan skydds- och bevarandeintresset och viljan att utnyttja unika naturmiljöer bl.a. för en omfattande satsning på turism. I grunden är svensk och finsk lagstiftning lika när det gäller markanvändning och miljöhänsyn. Skillnaderna uppstår i själva planförfarandet. Det är därför angeläget att också svenska kommuner utvecklar ett mera visionärt synsätt och skapar långsiktiga planer för strategisk markanvändning. Översiktsplaneringen måste samordnas med regional och lokal utredningsplanering (RUP, LUP) så att vi får en hållbar utveckling på alla nivåer.

4.15 Gör landsbygden mer attraktiv för akademiker

Idag överger många yngre personer landsbygden när de skaffat sig en högre utbildning. Detta gör det inte bara svårt för företag och kommuner att rekrytera nya medarbetare, det bidrar också till den befolkningsminskning som innebär svåra påfrestningar för kommunernas ekonomi och möjligheten att behålla en god service för dem som bor kvar.

Det finns ett behov av att göra det mer attraktivt för unga akademiker att flytta till, och ta jobb i, en landsbygdskommun efter avslutad examen. Därför bör den som flyttar till stödområde A stegvis få sina studieskulder nedskrivna efter det att man bott i området i minst fem år i rad. Nedskrivningen bör sedan fortsätta för varje ytterligare år som man bor kvar. En utredning bör genomföras om möjligheterna att införa ett sådant system för nedsättning av studieskulder.

5 God tillgång till service

5.1 Posten

Uttrycket ”som ett brev på posten” användes tidigare för att beskriva något som var säkert, något som man tryggt kunde lita på. Idag kan uttrycket snarast uppfattas som något osäkert, något som kanske kommer eller kanske inte kommer. Post och lantbrevbärare utgör en viktig funktion som i många bygder innebär en värdefull social kontakt för äldre och en omistlig hjälp för småföretagare. När post- och bankkontor läggs ner ökar behovet av alternativa former för post- och kassatjänster på sådana orter. Då det nya servicenätet för post- och paketbefordran infördes år 2002 ökade antalet serviceställen totalt i landet med över 40 procent. Ökningen skedde dock i tätorterna medan det i glesbygden och landsbygden faktiskt innebar en minskning av antalet servicepunkter. För kassatjänsterna minskade antalet serviceställen med 13 procent i tätorterna och 20 procent i glesbygden och landsbygden.

Sedan 2006 har Posten tillsammans med sina postombud ökat tillgängligheten i servicenätet. En omprofilering har skett av postombuden. Därigenom har det förtydligats vilka postärenden som går att uträtta på respektive ställe. Privatpersoner kan idag utföra alla posttjänster hos drygt 1 600 postombud och köpa frimärken hos 2 200 frimärksombud. Samtidigt har ett förenklat sortiment införts för privatkunderna. För mindre företag har Posten 380 företagscenter.

Posten gör i dag omstruktureringar vad gäller både företagscenter och indragningar av lantbrevbärare och kontor. På vissa håll vill Posten samla brevlådorna så att en del kommer att få orimligt långt till dem. Vill man ha posten hemskickad erbjuds man att betala en hutlös extraavgift. Det är inte acceptabelt att familjer och företag på landsbygden måste betala tusentals kronor för att få posten hem till fastigheten. Därför ska lagstiftningen förtydligas så att det inte blir möjligt att kringgå kravet på icke-diskriminerande priser eller villkor. Ett sådant förtydligande föreslås av den statliga postlagsutredningen, som dock tyvärr inte diskuterar vad som är ett rimligt avstånd mellan brevlåda och bostad. Frågan om vad som är ett rimligt avstånd från bostaden till postlådan utreddes av Post- och telestyrelsen (PTS) 2006, som också framförde ett par förslag till lösningar med innebörden att avståndet skulle begränsas till max 1 000 meter. Regeringen har tyvärr inte gått vidare med något av förslagen.

Posten har ålagts att tillhandahålla de samhällsomfattande tjänsterna på postområdet. Det är viktigt att Posten finns överallt och utför den samhällsservice som man som medborgare har rätt att kräva. Samma villkor för postutdelning skall gälla i hela landet. Det skall inte vara vissa rättigheter för medborgare i Stockholm och andra rättigheter för medborgare i Dorotea.

Fel! Okänt namn

5.2 E-förvaltning

Rätt använd kan e-förvaltning avsevärt minska den administrativa bördan och skapa effektivitetsvinster. E-förvaltning innebär också möjligheter till ökad delaktighet, fördjupad förståelse av de offentliga processerna och i förlängningen fördjupad demokrati. Regeringen avser att tydliggöra kommunernas roll genom att kommunernas planeringsansvar tydliggörs genom att kopplingen till infrastruktur för elektroniska kommunikationer stärks i plan- och bygglagen. I regeringens breddbandsstrategi beskrivs regeringens planer på att initiera ett breddbandsforum för samverkan och dialog om utbyggnad av bredband. Post- och telestyrelsen föreslås också få i uppdrag att bl.a. utreda hur lämpliga frekvensband för elektroniska kommunikationer kan användas för ökad tillgänglighet i områden som saknar tillgång till bredband eller har bredband med låg kapacitet och kvalitet.

5.3 Samverkan mellan lokalsamhällets aktörer

Samverkan behövs mellan olika offentliga aktörer för att klara samhällets service. Stat och kommun samt det kommersiella näringslivet skall stötta, hjälpa, och samverka med civilsamhället så att de bästa möjliga lösningarna kan skapas utifrån bygdens förutsättningar. Kommunerna skall särskilt utnyttja de samordningsvinster som kan uppnås genom samverkan med de mindre livsmedelsbutikerna på landsbygden.

I ett fritt samhälle har varje medborgare rätt att fritt bosätta sig i landet. I vårt välfärdssamhälle har dessutom det offentliga en skyldighet att tillgodose oss med grundläggande trygghet och samhällsservice. Det går inte att blunda för att det ibland finns en motsättning mellan frihet å ena sidan och trygghet och service å andra sidan. De offentliga finanserna är begränsade. Därför är det nödvändigt att det offentliga väl definierar sitt åtagande vad gäller välfärd, service och skydd. Utanför den nivå som man kan kräva att det offentliga tillhandahåller, kan medborgarna själva ta sitt personliga ansvar. De delar av välfärd och service som stat och kommun inte helt kan svara för måste fyllas av de fria och ansvarstagande medborgarnas initiativ och samhällsanda. Här skall stat och kommun samt det kommersiella näringslivet stötta, hjälpa, samverka och vara smidiga så att de bästa möjliga lösningarna kan skapas utifrån gällande förutsättningar.

Genom samverkan med privata utförare, exempelvis kooperativ eller privata företag, kan olika delar av den kommunala servicen behållas på orten och drivas rationellt. Ett exempel är Åmbackens servicekooperativ som sköter äldreboende och hemtjänsten i Åmsele i Vindelns kommun. Ett annat exempel på när samhällsansvaret slår igenom är Holmön utanför Umeå, där öborna startat ett kooperativt servicehus och en kooperativ affär. För att optimera möjligheterna att upprätthålla goda servicefunktioner behövs ofta samverkan mellan såväl offentliga som ideella och kommersiella aktörer. Lanthandlarna har en viktig roll att fylla som samordnare och ombud för annan service, såsom apotek, Systembolaget, m.m. De mindre landsbygdsbutikerna spelar

därigenom en viktig roll också för den offentliga servicen. I Jämtlands län ökar nu antalet bensinmackar tack vare att man samverkar kring bensinköp.

5.4 Förbättra förutsättningarna för lanthandlarna

Ungefär en miljon människor i Sverige köper sina dagligvaror i en landsbygdsbutik. Allt fler orter upplever nu att deras sista affär slår igen. När butiken försvinner, försvinner samtidigt ofta andra servicefunktioner eftersom affären är ombud för exempelvis systembolag, post och apotek. Kommunerna kan genom utformningen av sina upphandlingsanbud påverka livsbetingelserna för landsbygdsbutikerna. Det finns ett behov av upphandlingsmodeller som gynnar de lokala småföretagen och den lokala miljön. Bland annat kan man minska kraven på det sortiment som anbudsgivarna måste prissätta och kunna leverera. Informationsteknikens utveckling har stor potential att förbättra förutsättningarna för de mindre lanthandlarna. Genom att kunden kan beställa sina varor på nätet och få dem hemkörda kan inköpen väsentligt rationaliseras. Hemkörning av kundernas varor kan samordnas med hemkörning av mat till äldre, postutdelning eller andra befintliga transporter.

5.5 Fler apotek på landsbygden

Den omreglering av apoteksmarknaden, som Kristdemokraterna har drivit igenom, innebär ökade möjligheter till etableringar av fler apotek, inte minst i landsbygdsområden. I Norge, där en liknande reform genomförts, har 15 kommuner, som tidigare aldrig haft ett apotek, nu fått ett apotek. Även den fria försäljningen av receptfri medicin utanför apoteken underlättar livet för dem som bor på landsbygden. Man kan åka till lanthandeln för att köpa värktabletter i stället för att behöva åka flera mil till närmaste större tätort.

5.6 Underlätta för barnfamiljer

Barnen och deras behov av sina föräldrar är utgångspunkten för kristdemokratisk familjepolitik. Vi vill underlätta barnfamiljernas vardag genom att skapa en barnomsorg som präglas av valfrihet och flexibilitet. Det är därför viktigt att slå vakt om tillgängligheten till familjedaghem och öppen förskola på landsbygden, där avståndet till närmaste förskola kan vara långt. Alliansregeringen har infört en barnomsorgspeng, som innebär ökade möjligheter att välja och etablera barnomsorg på landsbygden och att anpassa denna efter barns och föräldrars behov. Barnomsorgspengen skapar både en valfrihet för föräldrar och nya möjligheter till företagande som inte minst på landsbygden kan vara extra värdefullt. Höjningen av flerbarnstillägget, som alliansregeringen beslutat om, innebär också ökade möjligheter för landsbygdens familjer att klara sitt vardagsliv med rimliga ekonomiska förutsättningar.

En fungerande barnomsorg är inte minst viktig för utvecklingen av företag på landsbygden. Särskilt för landsbygdsbefolkningens del är det viktigt att

Fel! Okänt namn på

familjepolitiken tar hänsyn till det fall där båda föräldrarna arbetar i anslutning till hemmet. Det är helt orimligt att, som många socialistiskt styrda kommuner gör, straffa dessa föräldrar ekonomiskt för att de inte utnyttjar den kommunala barnomsorgen. För att skapa verklig valfrihet för föräldrarna vill vi att alla kommuner ska erbjuda ett vårdnadsbidrag så att föräldrarna kan få stöd till sin barnomsorg även när de tar hand om sina egna barn.

5.7 Förbättra tillgången till skolor

När en skola läggs ner i glesbygd innebär det i regel längre avstånd för eleverna. Naturligtvis kan inte krav ställas på att kommunen ska fortsätta driva en byskola med alltför få elever utan att de får specialdestinerade resurser för byskolan. För att bevara bygdeskolorna bör kommunerna ta tillvara möjligheten att ha fler årskullar i skolan. För att undvika långa resvägar till skolan för barnen kan det vara ett alternativ att starta en fristående skola. Enligt Skolverkets regler måste antalet barn i en friskola vara minst 20 om inte särskilda skäl föreligger. Tillämpningen av de dispensmöjligheter som finns när det gäller att starta en friskola med lägre elevantal i glesbygdsområden bör vara generösa så länge som bibehållen kvalitet kan garanteras.

Kommunerna bör ges ökade möjligheter att skapa flexibla lösningar för att uppfylla skolplikten, exempelvis skolundervisning fyra dagar i veckan för mindre barn med lång resväg. I gränsområdena mot Finland och Norge finns det behov av att i vissa fall kunna ordna skolundervisning som överskrider nationsgränserna. Det är onödigt att skjutsa ett barn åtta mil till en skola i Sverige om det finns en skola i Finland på tre mils avstånd. Bl.a. Pajala och Haparanda kommun har önskemål om ett sådant samarbete med finska kommuner. Idag hindrar gällande regelverk att en skola tar emot elever från två länder.

6 Myndigheternas roll

En levande landsbygd förutsätter en väl fungerande samordning av de statliga myndigheternas agerande och ett gott samarbete mellan stat, region eller landsting och kommun. För att förbättra denna samordning är det viktigt att länsstyrelsernas uppdrag att samordna det statliga agerandet regional och lokalt förtydligas. Kristdemokraterna har i regeringen arbetat för att driva arbetet med förbättrad samordning och mer samlad länsförvaltning framåt. Just nu arbetar en särskild utredare med att se över hur den statliga regionala förvaltningens utformning kan göras tydligare, mer samordnad och ändamålsenlig. Utredningen omfattar såväl länsstyrelseorganisationen som hur länsstyrelsens uppgift att samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser i länet ska vidareutvecklas och stärkas.

Alla statliga myndigheter har idag en skyldighet att samråda med länsstyrelserna när förändringar ska genomföras. Idag fungerar dessa samråd dåligt

och myndigheter underlåter många gånger att samråda med länsstyrelserna i de län som berörs av förändringar. Därför bör kraven på samråd med länsstyrelserna förtydligas.

Alla har rätt till en god offentlig service oavsett var i landet man bor. Kristdemokraterna har i regeringen arbetat för att förbättra den lokala servicen och drivit på arbetet med att bygga upp lokala servicekontor där flera myndigheter samarbetar för att ge medborgare och företag en god service.

De förslag som framförts av regeringens utredare Lars Högdahl bör genomföras. Det bör i varje kommun finnas minst ett servicecenter dit medborgare och företag kan vända sig för att få både kommunal och statlig service. Som komplement till servicecentren bör det finnas servicepunkter som drivs i samarbete med det lokala näringslivet och det civila samhället. En servicepunkt kan exempelvis finnas i biblioteket, lanthandeln eller bygdegården. Där ska det finnas information och kunddatorer för personlig kontakt med myndigheternas på distans samt personal som genomgått en grundläggande utbildning för att kunna fungera som serviceguider. Dessutom bör Posten ges i uppdrag att tillhandahålla mobila servicepunkter till dem som bor utefter lantbrevbärrarlinjer. Den lokala servicen ska utformas i samråd med kommunen, och länsstyrelsen ska åläggas ansvaret för att samordna kommunernas och statens serviceutveckling och ge regeringen underlag för styrning av serviceutvecklingen. Länsstyrelserna bör också ha ett ansvar för att se till så att samverkan mellan myndigheterna kommer till stånd.

De viktigaste statliga myndigheterna, främst Polisen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, ska finnas representerade i alla kommuner. Genom samverkan, som beskrivits ovan, ökar möjligheterna att uppfylla detta.

7 Lokalt självbestämmande

7.1 Inför en landsbygdskonsekvensbedömning

I England finns ett system med s.k. rural proofing, vilket innebär att departement och myndigheter systematiskt skall bedöma hur deras olika förslag och insatser påverkar landsbygden och hur landsbygdens behov skulle kunna mötas i det aktuella fallet. Englands motsvarighet till Glesbygdsverket har uppdraget att följa upp hur systemet efterlevs. Tanken är inte att hindra förändringar, utan att stödja den ständigt pågående strukturomvandlingen. Ett sådant system bör prövas i Sverige.

7.2 Lokal förvaltning

Lokal förvaltning är ett fenomen som prövats på flera håll de senaste åren. Innebörden är att det lokala samhället ges en ökad autonomi över sina naturresurser. Det som är aktuellt att förvalta lokalt är bl.a. skog och mark, jakt, fiske, renbete och kommunikationer (vägar, skoterleder, m.m.). Ett gott exempel på lokal förvaltning är "Byskogsforum" i norra och västra Dalarna där

Fel! Okänt namn på

lokala krafter arbetar för att skapa utkomstmöjligheter för den lokala befolkningen. De stora arealer av skyddsvärd skog som regeringen under kommande år tänker undanta från skogsproduktion i form av reservat och nationalparker, kan med en något annorlunda satsning skapa nya utkomstmöjligheter genom lokal tillsyn och förvaltning med inslag av turistisk verksamhet av vildmarkstyp. Genom att förstörda vattendrag återskapas och ger nya möjligheter på fiskets område, kan nya arbetstillfällen i turistnäringen skapas. Användningen av lokal förvaltning bör utvecklas på olika håll i landet.

7.3 Revidera kommunallagen för ökad samverkan

Kommunallagen lägger ibland hinder i vägen för kommunernas samarbete. Kommunernas möjligheter att samverka med varandra bör öka. Däremot skall kommunerna inte utanför den egna kommunen sälja tjänster som tillhandahålls av privata aktörer.

7.4 Ökad flexibilitet i EU:s strukturfonder

Regionerna bör ges ett ökat inflytande över EU:s strukturfonder. För att stöden bättre skall matchas mot de behov som finns, föreslår vi att stöden görs mer schabloniserade och betalas ut till regionen som en klumpsumma.

7.5 Delade vinster

Instrument behöver utvecklas för att lokalsamhället ska kunna dela på vinsterna från olika verksamheter som etableras i området. Exempel på hur vinsterna kan fördelas är den s.k. bygdepeng som många vindkraftägare delar ut till lokalsamhället. Ofta försvåras eller förhindras nya verksamheter av att vinnarna är få, men det är många som anser sig uppleva försämringar (även små försämringar) till följd av den nya verksamheten.

7.6 Det statliga stödet till Folkrorelserådet

Folkrorelserådet och de många lokala utvecklingsgruppernas arbete är bra exempel på hur lokal demokrati kan skapa tillväxt även på landsbygden och de mindre orterna. Det statliga stödet till Folkrorelserådets kansli skars ner kraftigt under de sista åren med socialdemokratiskt regeringsinnehav. Kristdemokraterna har varit pådrivande för att återställa detta stöd.

7.7 Utveckla den ideella sektorn

Den ideella sektorn verkar i gränzonen mellan privat och offentlig sektor. Organisationerna inom den ideella sektorn fungerar ofta som samhällets känslspröt. De är de första att hitta orättvisor, upptäcka kantigheter, kartlägga

nya områden och anta nya utmaningar. Detta gör den ideella sektorn till ett viktigt instrument för att fånga upp möjligheter att vända en nedåtgående trend i en bygd. Det arbete som påbörjades av den borgerliga regeringen i början av 1990-talet för att stödja och utveckla den ideella sektorn har återupptagits under den nuvarande alliansregeringen.

År 2007 initierade alliansregeringen en dialog om relationen mellan staten och den ideella sektorn. Processen har pågått sedan dess och syftar bland annat till att erkänna de idéburna organisationernas viktiga roll som opinionsbildare, intresseorganisation och utförare av sociala tjänster. Alliansregeringen har utökat de ideella aktörernas möjligheter att samtidigt fungera som utförare av tjänster och som röst och opinionsbildare, inte minst för människor i utanförskap. Kristdemokraternas förslag om att införa avdragsrätt för ideella gåvor, som regeringen nu uttalar som en reformambition, kommer att ytterligare stärka den ideella sektorn.

7.8 Ett rörligt liv

Vi går mot en ökad rörlighet såväl geografiskt som yrkesmässigt. I dagens och framtidens landsbygd blir det allt vanligare att vi bor på ett ställe, arbetar på ett annat och tillbringar vår fritid på ett tredje. Dagens strukturer för lokal demokratisk påverkan utgår från att vi endast är verksamma på ett ställe. Undersökningar visar att allt fler väljer att bo mer eller mindre permanent på mer än en plats. Fritidshus används ofta under stora delar av året på ett sätt som kan jämföras med permanentboende. Det behövs därför en utredning som kan göra en bred översyn av möjligheter och svårigheter med bosättning på mer än en ort. Exempelvis bör möjligheten att kunna vara folkbokförd i mer än en kommun utredas. Detta är redan idag möjligt i Finland.

8 Den lokala kulturen och kulturarvet

Kulturarvet på landsbygden tar sig uttryck i tre huvudriktningar som ömsesidigt samverkar: kulturlandskapet, de lokala kulturtraditionerna och kulturbyggnaderna. Vi har en stor variation inom alla dessa områden över hela vårt land och alla tre påverkar vår identitet och vår historia.

8.1 Skogens kulturlämningar

Kulturlandskapet har formats av människan och det är viktigt att ta tillvara det öppna landskapet, utsikterna, sjöarna och vattendragen som ger oss harmoni. Samtidigt måste en avvägning göras mot en effektiv resursanvändning. De enskilda skogsägarnas kunskaper och intresse för kulturlämningarna i skogen är en stor tillgång. Men dagens skogsägare måste på samma sätt som tidigare generationer ha rätten att bruka sin mark effektivt. Det behövs därför en möjlighet till inträngsersättning för inskränkningar i nyttjandet av mark som inne-

Fel! Okänt namn på

fattar större fornlämningar och kulturlämningar. Den enskildes kostnader vid arkeologiska undersökningar måste vara rimliga.

8.2 Kulturen närmar sig medborgarna

Kulturen kan inte och ska inte styras uppifrån utan utvecklas bland människor i olika miljöer och livssituationer. Det offentliga uppdraget är att skapa mötesplatser och förutsättningar för att kulturen ska kunna frodas bland människor i hela landet. Det krävs särskilda satsningar på den regionala teater-, dans- och musikverksamheten. Genom en spridning av de kulturpolitiska satsningarna skapas en mångfald som berikar även nationalscenerna. Riksteatern och Rikskonserter har ett särskilt ansvar för att i samarbete med de regionala teater- och musikföreningarna stimulera till ökat och breddat utbud av teater- och musikverksamhet i hela landet.

Med utgångspunkt i att kulturens frihet ska värnas och främjas har Alliansen genomfört en omläggning av kulturpolitiken. Kulturen förs närmare medborgarna, och det lokala och regionala engagemanget i kulturfrågor främjas. Civilsamhällets roll för ett vitalt kulturliv betonas liksom betydelsen av kulturpolitikens samspel med andra politikområden. Detta innebär en ny modell för statens bidragsgivning till regional kulturverksamhet. Med denna modell får regionerna eller landstingen ansvar för fördelningen av en stor del av det statliga kulturstödet, liksom för att utforma kulturpolitiken i dialog med stat och kommun samt kulturlivets aktörer och civilsamhället.

8.3 Stärk amatörkulturen

Genom kulturföreningar, teater-, dans- och musikgrupper, studie- och läsecirklar med mera får hundratusentals människor runt om i landet tillgång till kulturella upplevelser. Det är en verksamhet som aldrig kan ersättas av professionella satsningar. Amatörkulturen bör stärkas. Lika väl som amatörkulturen är beroende av den professionella kulturen för att stimuleras och utvecklas är de professionella beroende av den livskraft och det engagemang som frodas inom amatörkulturen.

8.4 Biblioteken

Biblioteken är vår mest spridda kulturinstitution och utnyttjas på ett annat sätt än andra kulturinstitutioner av människor i alla olika åldrar och sociala grupper. I en utveckling av kunskapsområdet är biblioteken en given partner och aktör. Tillgången på bokbussar och bokbilar samt möjligheten till fjärrlån behöver stärkas.

8.5 Bevara kulturbyggnader

På landsbygden finns en mängd olika kulturbyggnader. exempelvis slott, herrgårdar, kyrkor, ekonomibygnader, industrier och ängslador. Många kan användas men kräver oftast stor kunskap och speciella material för att inte förvanskas. Det uppstår kulturella merkostnader som länsantikvarien ibland blott delvis kan täcka med sitt alltför låga anslag. Inom EU bör Sverige verka för att underlätta införandet av reducerad moms på renovering av historiskt värdefulla byggnader. Det är nödvändigt att det medges skattemässigt avdrag för de kulturhistoriska merkostnaderna. Samtidigt är det viktigt att höja kulturobjektens status genom utbildning och kurser. På intäktssidan kan man då få en ökad kulturturism som kan bidra till drift och underhåll. Det är därför viktigt att skydda våra gamla gårdar som är en viktig del av kulturarvet. Självfallet ska staten också ta ett ansvar för bevarandet av kyrkobyggnader.

8.6 De allmänna samlingslokalernas betydelse

De allmänna samlingslokalerna är av stor betydelse för boende på landsbygden. Om demokratin – det offentliga lokala samtalet – ska frodas måste det finnas tillgång till lämpliga lokaler på rimligt avstånd. Det var inte sällan på IOGT-logen, i frikyrkan eller i Folkets hus som det demokratiska intresset för många vaknade en gång i tiden. Detta arv är värt att förvalta och föra vidare. Ofta utgör samlingslokalen också ett centrum för kulturell verksamhet av olika slag. I en tid av rotlöshet utgör inte minst nykterhetsrörelsens alkoholfria miljöer en positiv samlingsplats för våra ungdomar. De ekonomiska betingelserna för allmänna samlingslokaler är idag kärva. Verksamheten är oftast ideellt driven och lokalt engagerade människor bidrar med många frivilliga arbetstimmar. Därför behövs ökade anslag till allmänna samlingslokaler, kulturlokaler och till trossamfundens lokaler.

Stockholm den 26 oktober 2010

Irene Oskarsson (KD)